

I. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA
SPOŁECZNOŚCI ORIENTALNE DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ
TATARZY – ORMIANIE – KARAIMI

2025

**TATARZY
POLSKO-LITEWSCY**

DZIEDZICTWO I DZIEJE
NA DRODZE DO LISTY ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO

ZAPROSZENIE

Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, nawiązując do tradycji przedwojennego Instytutu Wschodniego, w 100-lecie jego powołania w 1925 r., organizuje w dniu 20 października 2025 r. pierwszą konferencję międzynarodową „Społeczności orientalne dawnej Rzeczypospolitej: Tatarzy – Ormianie – Karaimi”. Konferencja ta, jako wydarzenie cykliczne, ma służyć pogłębianiu i poszerzaniu badań naukowych, a także przyczynić się do upowszechnienia wiedzy specjalistycznej, na temat tych trzech społeczności orientalnych osiadłych od wieków na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej.

Choć każda z nich reprezentowała odmienny krąg kulturowy i religijny, to łączyła je szeroko rozumiana geneza – były one następstwem bliskiego sąsiedztwa Polski, Litwy i Rusi z krajami Orientu. Współcześnie zaś nadal pozostają żywym i namacalnym świadectwem relacji geopolitycznych, których aktywnym uczestnikiem była dawna Rzeczpospolita. Każda z tych społeczności na swój sposób przyczyniła się zarazem do ukształtowania dziedzictwa Rzeczypospolitej jako wspólnego państwa Polaków, Litwinów i Rusinów. Przy tym każda z nich, mimo niewielkiej liczebności, przedstawia sobą niezwykły – ale i właściwy dla Rzeczypospolitej – fenomen zachowania od czasów średniowiecza własnej tożsamości etniczno-kulturowej, przy jednoczesnej integracji z miejscowym społeczeństwem i państwem. Wszystko to sprawia, że powinny być one postrzegane jako ważny komponent naszego wspólnego dziedzictwa, historii i współczesności.

Tegoroczna, pierwsza z planowanego cyklu konferencja nosi tytuł „Tatarzy polsko-litewscy – dziedzictwo i dzieje – na drodze do Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO”. Poświęcona będzie w szczególności wartościom kulturowo-społecznym reprezentowanym przez dziedzictwo mate-

rialne i niematerialne Tatarów polsko-litewskich – w kontekście ich historii, a także w aspekcie porównawczym na tle innych społeczności Rzeczypospolitej, Europy i świata turkijsko-muzułmańskiego.

Okolicznością, dla której podejmujemy dziś te zagadnienia, jest planowane zgłoszenie meczetów i cmentarzy Tatarów polsko-litewskich na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, a także projekt działań ochronnych na rzecz niematerialnego dziedzictwa tej społeczności (także w ramach konwencji UNESCO).

Konferencja będzie okazją do prezentacji wyników aktualnych badań, wymiany wiedzy i dyskusji na ten temat między zaproszonymi specjalistami, a także do wytyczenia nowych horyzontów badawczych. Zamysłem organizatorów jest ukierunkowanie do tymczasowego modelu myślenia o dziejach i dziedzictwie Tatarów w stronę dyskusji interdyscyplinarnej i porównawczej, opartej na pogłębionej eksploracji źródeł, a zarazem szerokiej kontekstualizacji, niezbędnej dla właściwego zrozumienia fenomenu sześciowiekowego istnienia tej muzułmańskiej wspólnoty w państwie chrześcijańskim.

Partnerem konferencji jest Stowarzyszenie Potomków Sejmu Wielkiego.

Organizatorzy zapraszają do wzięcia udziału w konferencji. Odbędzie się ona w dniu 20 października 2025 r. – budynek dydaktyczny (poziom -1), górny dziedziniec. Kampus Główny UW, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28. Zostanie przeprowadzona w konwencji debaty zaproszonych badaczy, prezentujących swoje ustalenia i poglądy w skonkretyzowanych tematycznie wystąpieniach. Referaty i materiały przygotowane przez panelistów do druku zostaną opublikowane w tomie monograficznym czasopisma naukowego „Przegląd Wschodni”.

Z wyrazami szacunku

Jan Malicki

Studium Europy Wschodniej UW

Andrzej Drozd

Dyrektor Konferencji